

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

"TASDIQLAYMAN"

Samarqand davlat veterinariya
meditsinasi, chorvachilik va
biotexnologiyalar universiteti rektori
X.B.Yunusov

2024-yil "02" 08

YIRIK HAYVONLAR XIRURGIYASI

FANNING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	800000	-	Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	840000	-	Veterinariya
Ta'lim yo'nalishi:	70840102	-	Veterinariya jarrohligi

Samarqand 2024

Fan modul kodi YHX1206		O'quv yili 2024-2025	Semestr 2	ECTS – Kreditlar 6	
Fan modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 6	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Yirik hayvonlar xirurgiyasi	90		90	180
2.	<div>I. Fanning mazmuni</div> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – yirik hayvonlar tanasining turli sohalarida uchraydigan jarrohlik kasalliklarini o'rganish jarayonida shaxsiy, jamoa hamda ixtisoslashgan chorvachilik xo'jaliklarida jarrohlik kasalliklarining kechishiga qarab ularni oldini olishning iqtisodiy samaradorligini o'rgatish; chorvachilikda bajariladigan veterinariya muolajalarini ishlab chiqarish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – magistrlarga yirik hayvonlarning jarrohlik kasalliklarida organizmda kechayotgan umumiy va mahalliy jarayonlar hayvon turiga, jinsiga, zotiga, yashash sharoitiga, maxsuldorligiga va boshqa omillarga qarab, qanday o'zgarishini tushuntirish, ularni bartaraf etish va oldini olish choralarini qo'llab, chorvachilikda hayvonlar maxsuldorligini oshirish hamda iqtisodiy samaradorlikni yuksaltirishning ilmiy va amaliy qonuniyatlarini yaratishni o'rgatishdan iborat.</p> <div>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</div> <div>II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</div> <div>1-mavzu:Qoramollarni umumiy va mahalliy og'riqsizlantirish usullari.</div> <p>Qoramollarni narkozga tayyorlash. Premedikatsiya qilish. Qoramollarni og'riqsizlantirish uchun ishlatiladigan zamonaviy narkotik moddalari. Mahalliy og'riqsizlantirishni ahamiyati. Qoramollarda paravertebral, epidural va boshqa mahalliy og'riqsizlantirish usullari va bajarish texnikasi.</p> <div>2-mavzu: Tuyalar va otlarni umumiy va mahalliy og'riqsizlantirish usullari.</div> <p>Hayvonlarni narkozga tayyorlash. Premedikatsiya qilish. Ot va tuyalarni og'riqsizlantirish uchun ishlatiladigan zamonaviy narkotik moddalari. Mahalliy og'riqsizlantirishni ahamiyati. Ot va tuyalarda paravertebral, epidural va boshqa mahalliy og'riqsizlantirish usullari va bajarish texnikasi.</p> <div>3-mavzu: Qoramol, ot va tuyalarni operatsiyaga tayyorlash.</div>				

Operatsiya o'tkazish rejasini tuzish. Xirurg va uning yordamchilarning operatsiyaga tayyorgarlik jarayoni. Qo'llarni operatsiyaga tayyorlash. Hayvonlarni operatsiyaga tayyorlash bosqichlari va bajarish texnikasi. Operatsiya oldi hayvonlarni klinik tekshirish jarayoni.

4-mavzu: Yirik hayvonlarning bosh va bo'yin sohalaridagi xirurgik kasalliklari.

Boshning qo'shimcha bo'shliqlari yallig'lanishining ilmiy nazariyasi. Nasldor buqalarda burun to'sig'ining yirtilishi. Burundan qon ketishi. Burun bo'shlig'idagi o'smalarning ilmiy nazariyasi. Burun bo'shlig'idagi yot narsalar. Bosh suyaklarining sinishi. Bosh sohasida kuyish, dermatit va ekzemalarni zamonaviy davolash usullari.

5-mavzu. Yag'rin, ko'krak va bel sohalaridagi kasalliklar

Yag'rin gematomasi va limfoekstravazatlari. Yag'rinning travmatik diffuz shishi. Yag'rinning o'tkir aseptik bursitlari. Yag'rin onxoserkosi. Qovurg'alarining sinishi. O'pka churrasi. Spondiloartroz. Spondiloartrit. Spondilit. Umurtqalar sinishi.

6-mavzu. Qorin sohasidagi kasalliklar

Churralar haqida umumiy ma'lumotlar. Kindik churrasi. Son churrasi. Chov-yorg'oq churrasi. Urg'ochi itlarda chov churrasi. Oraliq churrasi. Qorinning oq yo'li churrasi. Qorinning travmatik churrasi. Diafragmal churra.

7-mavzu. Yelinning jarrohlik kasalliklari

Yelin jarohatlari. So'rg'ich sisternasining torayishi va bitib qolishi. Sut sisternasi oqmasi. Yelin absessi. Yelin flegmonasi. Yelinni sovuq urishi. Yelin papillomatozi.

8-mavzu. Tos sohasidagi kasalliklar

Tos suyaklarining sinishlari. Dumg'aza suyagining sinishlari. Dum umurtqalarining sinishlari. Dumg'aza – kuymich birikmasining cho'zilishi. To'g'ri ichak kasalliklari va anal teshigi nuqsonlari va ularni ilmiy asoslangan usullar bilan davolash. To'g'ri ichakning chiqib qolishini ilmiy asoslangan davolash usullari. Pararektal absesslar va flegmonalar.

9-mavzu. Erkak hayvonlar jinsiy organlarining jarrohlik kasalliklari

Preputsiy va jinsiy a'zoning lat yeyishlari. Preputsiy va jinsiy a'zo jarohatlari. Preputsiy va jinsiy a'zo o'smalarining ilmiy nazariyasi. O'smalar diagnostikasi. Preputsiy va jinsiy a'zo o'smalari. Jinsiy a'zo fibropapillomatozi. Urug'don o'smalari. Prostata bezining yallig'lanishi. Prostata bezining

gipertrofiyasi. Pufakchasimon bezning yallig'lanishi. Axtalash texnikasi.

10-mavzu. Urg'ochi hayvonlar jinsiy organlari jarrohlik kasalliklari

Vulvit va vaginit kasalliklari. Qoramollarda qinning chiqishi. Bachadon kasalliklari, endo va piometritlarni davolash. Tug'ruqqa yordam berish. Kesarcha kesish operatsiyalari texnikasi. Urg'ochi hayvonlarda ovarioektomiya operatsiyasi texnikasi.

11-mavzu. Yelka kamari muskullarining kasalliklari

Fassikulyar miopatozning ilmiy nazariyasi. Yelka – bosh muskulining yiringli yallig'lanishi. Yelkaning ikki boshli muskuli uzilishi. Yelka kamari muskullarining revmatik yallig'lanishi.

12-mavzu. Kurak sohalaridagi kasalliklar

Anatomo-topografik ma'lumotlar. Kurak suyagining sinishi. Yelka suyagining sinishi. Yelka suyagining osteomiyeliti. Kurak – yelka bo'g'imining jarohatlari. Kurak – yelka bo'g'imining cho'zilishi.

13-mavzu. Yelka sohalaridagi kasalliklar

Anatomo-topografik ma'lumotlar. Kurak – yelka bo'g'imining artrozi. Kurak – yelka bo'g'imining revmatik yallig'lanishi. Kurak – yelka bo'g'imining shakl buzuvchi yallig'lanishi. Yelka ikki boshli muskuli bursasining yallig'lanishi.

14-mavzu. Bilak sohalaridagi kasalliklar

Anatomo-topografik ma'lumotlar. Bilak flegmonasi. Bilak suyagining sinishlari. Bilak sohasida jarohatlarni davolash.

15-mavzu. Tirsak sohalaridagi kasalliklar

Anatomo-topografik ma'lumotlar. Tirsak do'ngligi bursitlari. Tirsak bo'g'imining lat yeyishi va cho'zilishi. Tirsak bo'g'imining yiringli yallig'lanishi. Tirsak suyagining sinishlari.

16-mavzu. Bilaguzuk sohalaridagi

Anatomo-topografik ma'lumotlar. Prekarpal bursit. Bilaguzuk bo'g'imining jarohatlari. Bilaguzuk bog'imining yallig'lanishlari. Bilaguzuk pay qinlarining yallig'lanishlari. Kaft suyaklarining yorilishi va sinishi.

17-mavzu. Kaft sohalaridagi

Anatomo-topografik ma'lumotlar. Kaft sohasidan o'tadigan paylarning jarohatlari. Kaft sohasidan o'tadigan paylarning uzilishlari. Kaft sohasidan

Oliy ta'limning 800000 - Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya bilim sohasining 70840102- Veterinariya jarrohligi mutaxassisligi uchun tayyorlangan "Yirik hayvonlar xirurgiyasi" fannining o'quv dasturiga TAQRIZ

Respublikamizning "Ta'lim to'g'risida"gi qonuniga mos ravishda qishloq xo'jaligi va veterinariya ilm-fanini raqobatbardosh, yuqori malakali mutaxassislar bilan ta'minlash maqsadida tahsil olayotgan magistrlar "Yirik hayvonlar xirurgiyasi" fanidan yirik hayvonlar tanasining turli sohalarida uchraydigan jarrohlik kasalliklarini o'rganish jarayonida shaxsiy, jamoa hamda ixtisoslashgan chorvachilik xo'jaliklarida jarrohlik kasalliklarining kechishiga qarab ularni oldini olishning iqtisodiy samaradorligini o'rgatish; chorvachilikda bajariladigan veterinariya muolajalarini ishlab chiqarish ko'nikmasini hosil qilishdan iboratdir.

Fundamental fanlardan biri bo'lgan "Yirik hayvonlar xirurgiyasi" – fani yirik hayvonlarning jarrohlik kasalliklarida organizmda kechayotgan umumiy va mahalliy jarayonlar hayvon turiga, jinsiga, zotiga, yashash sharoitiga, maxsuldorligiga va boshqa omillarga qarab, qanday o'zgarishini tushuntirish, ularni bartaraf etish va oldini olish choralarini qo'llab, chorvachilikda hayvonlar maxsuldorligini oshirish hamda iqtisodiy samaradorlikni yuksaltirishning ilmiy va amaliy qonuniyatlarini yaratishni o'rgatadigan fandır.

Fanni o'rganish uchun ma'ruza, amaliy mashg'ulollar va mustaqil ishlash uchun yetarli darajada soatlar ajratilgan bo'lib, chorvachilik va veterinariya amaliyoti va fani sohalarining mulaxassisliklariga oid tafakkur va dunyoqarashni shakllantirishda katta ahamiyatga egadir.

Dasturda fanning maqsadi va vazifalari: fan bo'yicha talabalarning tasavvuri, bilimi, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar: o'quv rejasidagi boshqa fanlar bilan aloqasi: fanning ilm-fan va ishlab chiqarishdagi o'rni bo'yicha uslubiy ko'rsalmalar berilgan.

Dasturda fanning mazmuni, amaliy mashg'ulotlar, laboratoriya darslari va mustaqil ta'limni tashkil etish uchun ko'rsatmalar, dars uchun kerak bo'ladigan asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari alohida-alohida ifodalangan.

Dasturda ma'ruza va amaliy darslar, mustaqil mashg'ulotlarning mavzulari rejalashtirilgan soatlarga mos ravishda taqsimlangan.

Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda "Yirik hayvonlar xirurgiyasi" fanidan tayyorlangan ushbu dasturni hozirgi davr va mutaxassislik bo'yicha malaka talablariga javob beradi, deb hisoblayman. "Yirik hayvonlar xirurgiyasi" fanining dasturini o'rnatilgan tartibda tasdiqlashga hamda o'quv jarayonida qo'llash uchun tavsiya etaman.

**Veterinariya ilmiy tadqiqot
instituti direktori, v.f.d.**

Elmurodov B.A.

o'tadigan paylarning yallig'lanishi. Kaft suyaklarining suyaklashuvchi pariostiti.

18-mavzu. Sag'ri va son sohalaridagi kasalliklar

Qorin aortasi va tarmoqlarining trombozi. Sag'ri muskullarining fassikulyar miopatozi va uni ilmiy asoslangan usullar bilan davolash. Tos – son bo'g'imining chiqishi. Tos – son bo'g'imining yallig'lanishi.

19-mavzu. Tizza va boldir sohalaridagi kasalliklar

Sag'ri muskullarining fassikulyar miopatozi va uni ilmiy asoslangan usullar bilan davolash. Tos – son bo'g'imining chiqishi. Tos – son bo'g'imining yallig'lanishi. Tizza qopqoqchasining chiqishi. Tizza bo'g'imining aseptik yallig'lanishi. Tizza bo'g'imining shakl buzuvchi yallig'lanishi. Katta boldir suyagi old muskuli va kichik boldir suyagi uchinchi muskulining uzilishlari. Katta va kichik boldir suyaklarining sinishlari.

20-mavzu. Tovon bo'g'imi sohalaridagi kasalliklar

Katta boldir suyagi old muskuli va kichik boldir suyagi uchinchi muskulining uzilishlari. Katta va kichik boldir suyaklarining sinishlari. Tovon bo'g'imining anatom – topografik tavsifi. Tovon bo'g'imi suyaklarining sinishi. Tovon bo'g'imi bursiti. Tovon bo'g'imi plantar paychasining yallig'lanishi. Boldir-oshiq bo'g'imining sinovtlari. Boldir-oshiq bo'g'imining yiringli yallig'lanishi.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

III.1. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Xirurgik kasal hayvonlarni klinik tekshirish usullari.
2. Yirik hayvonlarda aseptik va yiringli yallig'lanishlarni davolash.
3. Burun bo'shlig'ini rinoskopiya usullari bilan tekshirish.
4. Burun bo'shlig'idagi o'smalarni va burundan qon ketishini davolash.
5. Tashqi quloq yallig'lanishini davolash.
6. Bo'yinturuq venaning yallig'lanishini davolash.
7. Yag'rin sohasidagi gematoma, limfoekstravazatlarini va onxoserkozini jarrohlik davolash.
8. Qovurg'alar sinishini davolash.
9. Chov – yorg'oq churrasini operativ davolash.
10. Yelin so'rgichlari jarohatlari va sut sistemasi oqmalarini yopish hamda bitib qolishini davolash.
11. Yelin absessi va flegmonalarini davolash.
12. To'g'ri ichak invaginasiyasini va chiqib qolishini to'g'rilash.
13. Pararektal absesslar va flegmonalarni davolash.

14. Preputsiy va jinsiy a'zo lat eyishlari va jarohatlarini davolash.
15. Jinsiy a'zo fibropapillomatozini davolash.
16. Prostata bezining yallig'lanishini va gipertrofiyasini davolash.
17. Yelka-kurak sohasidagi muskullarning fassikulyar miopatozni davolash.
18. Kurak oldi nervining falajini davolash.
19. Yirik hayvonlarda pay va bo'g'im kasalliklarini davolash tamoyillari.
20. Yelka suyagining sinishini davolash.
21. Tirsak bo'g'imining aseptik va yiringli yallig'lanishlarini davolash.
22. Bilaguzuk bo'g'imining jarohatlarini va bursasi yallig'lanishini (prekarpal bursit) davolash.
23. Kaft sohasidan o'tadigan paylarning yallig'lanishini davolash.
24. Tos – son bo'g'imining va tizza qopqoqchasi chiqishlarini davolash.
25. Ot va qoramollar tuyoqlarini tozalash va qirgish, tuyoq kasalliklarini davolash.

Amaliy mashg'ulotlar zarur asbob-uskunalar, preparatlar bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Qoramollarni fiksatsiya qilish usullari.
2. Otlarni fiksatsiya qilish usullari.
3. Tuyalarni fiksatsiya qilish usullari.
4. Xirurgik kasal hayvonlarni saqlash va oziqlantirish.
5. Xirurgik kasal hayvonlarni reanimatsiya qilish.
6. Jag' bo'g'imi kasalliklari.
7. Og'iz bo'shlig'i kasalliklari.
8. Shox kasalliklari.
9. So'lak bezi va so'lak yo'llari kasalliklari.
10. Tish kasalliklari.
11. Tish tosh kasalliklari.
12. Milk va lunj kasalliklari.
13. Yelin kasalliklari.
14. To'sh suyagi kasalliklari.
15. Bel muskullari va umurtqalari kasalliklari.
16. Varikosele. Hidrosele.
17. Diafragmal dabbalar

Oliy ta'limning 800000 - Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya bilim sohasining 70840102- Veterinariya jarrohligi mutaxassisligi uchun tayyorlangan "Yirik hayvonlar xirurgiyasi" fanning o'quv dasturiga TAQRIZ

Respublikamizning "Ta'lim to'g'risida"gi qonuniga mos ravishda qishloq xo'jaligi va veterinariya ilm-fanini raqobatbardosh, yuqori malakali mutaxassislar bilan ta'minlash maqsadida tahsil olayotgan magistrlar "Yirik hayvonlar xirurgiyasi" fanidan yirik hayvonlar tanasining turli sohalarida uchraydigan jarrohlik kasalliklarini o'rganish jarayonida shaxsiy, jamoa hamda ixtisoslashgan chorvachilik xo'jaliklarida jarrohlik kasalliklarining kechishiga qarab ularni oldini olishning iqtisodiy samaradorligini o'rgatish; chorvachilikda bajariladigan veterinariya muolajalarini ishlab chiqarish ko'nikmasini hosil qilishdan iboratdir.

Fundamental fanlardan biri bo'lgan "Yirik hayvonlar xirurgiyasi" – fani yirik hayvonlarning jarrohlik kasalliklarida organizmda kechayotgan umumiy va mahalliy jarayonlar hayvon turiga, jinsiga, zotiga, yashash sharoitiga, maxsuldorligiga va boshqa omillarga qarab, qanday o'zgarishini tushuntirish, ularni bartaraf etish va oldini olish choralarini qo'llab, chorvachilikda hayvonlar maxsuldorligini oshirish hamda iqtisodiy samaradorlikni yuksaltirishning ilmiy va amaliy qonuniyatlarini yaratishni o'rgatadigan fandir.

Fanni o'rganish uchun ma'ruza, amaliy mashg'ulotlar va mustaqil ishlash uchun yetarli darajada soatlar ajratilgan bo'lib, chorvachilik va veterinariya amaliyoti va fani sohalarining mulaxassisliklariga oid tafakkur va dunyoqarashni shakllantirishda katta ahamiyatga egadir.

Dasturda fanning maqsadi va vazifalari: fan bo'yicha talabalarning tasavvuri, bilimi, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar: o'quv rejasidagi boshqa fanlar bilan aloqasi: fanning ilm-fan va ishlab chiqarishdagi o'rni bo'yicha uslubiy ko'rsalmalar berilgan.

Dasturda fanning mazmuni, amaliy mashg'ulotlar, laboratoriya darslari va mustaqil ta'limni tashkil etish uchun ko'rsatmalar, dars uchun kerak bo'ladigan asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari alohida-alohida ifodalangan.

Dasturda ma'ruza va amaliy darslar, mustaqil mashg'ulotlarning mavzulari rejalashtirilgan soatlarga mos ravishda taqsimlangan.

Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda "Yirik hayvonlar xirurgiyasi" fanidan tayyorlangan ushbu dasturni hozirgi davr va mutaxassislik bo'yicha malaka talablariga javob beradi, deb hisoblayman. "Yirik hayvonlar xirurgiyasi" fanining dasturini o'rnatilgan tartibda tasdiqlashga hamda o'quv jarayonida qo'llash uchun tavsiya etaman.

Samarqand viloyat hayvonlar kasalliklari
tashxisi va oziq-ovqat mahsulotlari
xavfsizligi davlat markazi direktori

Allamurodova M.M.

	Ravshanov M.A. – SamDVMCHBU, “Veterinariya jarrohligi va akusherlik” kafedrasining assistenti.
10.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>1. Allamurodova M.M. - Samarqand viloyat hayvonlar kasalliklari tashxisi va oziq-ovqat mahsulotlari xavfsizligi davlat markazi direktori.</p> <p>2. Elmurodov B.A. - Veterinariya ilmiy tadqiqot instituti direktori, v.f.d.</p>

	<p>18. Urug'don o'smalari.</p> <p>19. Urug'don tizmachasi kasalliklari.</p> <p>20. Ot va qoramollarning papillamatoz kasalliklari.</p> <p>21. Periorxit. Orxit va epididimitlar</p> <p>22. Erkak hayvonlarni bichishdan so'ng asoratlar</p> <p>23. Tanosil sarkomaning tarqalishi va uni jarrohlik yo'l bilan davolash</p> <p>24. Bo'yin sohasi gigromalari.</p> <p>25. Tirsak sohasi gigromalari.</p> <p>26. Sag'ri va son muskullari kasalliklari.</p> <p>27. Bo'g'imlar artrozi.</p> <p>28. Tovon bo'g'imi sohasidagi tendovaginitlar.</p> <p>29. Suyak sinishlarini osteosintez usullari bilan davolash</p> <p>30. Qoramollarda barmoqlar amputatsiyasi.</p> <p>Mustaqil o'zlashtirilgan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda internet tarmoqlaridan foydalanib referat va uning taqdimoti, organlarning preparatini tayyorlashi, preparovka qilishi, xorijiy tillardagi adabiyotlardan foydalanishi, keys-stadi, vaziyatli masalalar to'plami ishlab chiqishi tavsiya etiladi.</p>
3.	<p>V. Ilmiy amaliyot (stajirovka).</p> <p>Ilmiy amaliyot ilmiy-tadqiqot ishi va magistrlik dissertatsiyasini bajarish jarayonida amalga oshiriladi. Ilmiy amaliyot magistratura mutaxassisligi bo'yicha maqsadli kasbiy ta'lim o'quv reja va dasturlarini o'zlashtirish, magistratura talabalarida ilmiy-tadqiqot kompetensiyalarini shakllantirish, ta'limni fan va ishlab chiqarish bilan integratsiyasini rivojlantirish yo'li orqali magistrlar eng yangi ilmiy-texnik rivojlanishdagi yutuqlar hamda iqtisod, fan, texnika, madaniyat va sog'liqni saqlash tarmoqlaridagi zamonaviy texnika va texnologiyalar bazasida ilmiy tadqiqot ishlari, taqozo etganda individual ilmiy izlanish va tajriba-sinovlarni o'tkazish maqsadida tashkil etiladi.</p> <p>Ilmiy amaliyot (Stajirovka):</p> <ul style="list-style-type: none"> – ilmiy tadqiqot olib borish, nazariy va amaliy bilimlarni chuqurlashtirishi; – fan, soha hamda boshqa tarmoqlardagi zamonaviy texnika va texnologiyalar bilan tanishtirishi; – amaliy kasbiy va ilmiy-tadqiqot kompetensiyalarni shakllantirishi; – kasbga samarali moslashuvni ta'minlashi lozim. <p>Bunda ilmiy amaliyot (stajirovka) ga yo'llangan magistratura talabasi o'quv jarayoni jadvalini individual grafik asosida ham bajarishi ko'zda tutiladi. Ushbu holatda stajirovkani tashkil etish tartib-qoidalari amaldagi normativ-huquqiy hujjat (Nizom) asosida olib boriladi.</p>
4.	VI. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari

	<p>Magistr bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> yirik hayvonlar xirurgiyasi fanining zamonaviy muammolari va ularni yechish yo'llari, tananing turli sohalarida kasalliklarning kechish xususiyatlarini, erkak hayvonlar jinsiy a'zolari kasalliklari, kasallik kechishining tahminiy oqibati, alohida a'zo va to'qimalarning jarrohlik kasalliklari sabablari haqida <i>tasavvurga ega bo'lish; (bilim)</i> hayvonlarning bosh, bo'yin, ko'krak, qorin va oyoq sohalaridagi jarrohlik kasalliklarida zamonaviy konservativ va operativ davolash usullarini ilmiy nazariyasi, erkak hayvonlarning preputsiy, urug'don va jinsiy a'zo o'smalarini, hayvonlar organlarining zamonaviy tekshirish usullarini, turli xildagi jarrohlik kasalliklar kechishini aniqlash, davolash va ushbu kasalliklarni oldini olish usullarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)</i> kasalliklarning klinik belgilari va tekshirish natijalariga asosan tashhis qo'yish, jarrohlik kasalliklariga davolash o'tkazishda zamonaviy qurilmalardan foydalanish, kasalliklarni samarali va arzon usullar bilan davolash, oldini olish va hayvonlarning turli organlar kasalliklarini davolash uchun qo'llanadigan asbob-uskunalaridan foydalanish, jarrohlik kasalliklarini zamonaviy davolash usullarini qo'llash, maxsuldor qoramollar, otlar va tuyalarda kasalliklarni davolashning jarrohlik usullarini bajarar olish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi; (malaka)</i>
5.	<p>VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> ma'ruzalar; interfaol keys-stadilar; seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); guruhlarda ishlash; taqdimotlarni qilish; individual loyihalar; jamoalar bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
6.	<p>VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazoratni muvaffaqiyatli topshirish</p>
7.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> Tashtemirov R.M., Karimov M.G. Ortopediya, o'quv qo'llanma, "Sharq", Toshkent. 2013 Tashtemirov R.M. Hayvonlarning mintaqaviy jarrohlik kasalliklari, o'quv qo'llanma. "Sharq", Toshkent, 2017 <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p>

	<ol style="list-style-type: none"> Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2017. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida" gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-moddasi. Murray E. Fowler, Medicine and Surgery of Camelids 2010 Blackwell Publishing, 2121 State Avenue, Ames, Iowa 50014-8300, USA Dean A. Hendrickson and A. N. (Nickie) Baird. Turner and McIlwraith's Techniques in Large Animal Surgery, 4th Edition. © 2013 John Wiley & Sons, Inc. Published 2013 by John Wiley & Sons, Inc. A. David Weaver, Owen Atkinson and others Bovine surgery and lameness, third Edition, US, 2018. Christine Theoret, Jim Schumacher Equine Wound Management, US, This edition first published 2017 c 2017 by John Wiley & Sons, Inc. Тимофеев С.В., Филиппов Ю.И и др. «Общая хирургия животных» Москва, "Зоомедлит". 2007. <p>Axborot manbaalari:</p> <ol style="list-style-type: none"> www.ziynet.uz. www.vetjurnal.uz www.lex.uz www.veterinariy.actavis www.Kodges.ru
8.	<p>Fan dasturi Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti Kengashining 2024-yil "2 "-avgustdagi "12"-sonli bayoni bilan maqullangan.</p>
9.	<p>Fan /modul uchun mas'ullar:</p> <p>Narziyev B.D. – SamDVMCHBU, "Veterinariya jarrohligi va akusherlik" kafedrasining professori v.b.</p> <p>Yulchiyev J.B. – SamDVMCHBU, "Veterinariya jarrohligi va akusherlik" kafedrasining assistenti.</p> <p>Haydarova S.A. – SamDVMCHBU, "Veterinariya jarrohligi va akusherlik" kafedrasining assistenti.</p>